

§ 225

Asianro 9825/08.00.00/2018

Kaupunkipyörien käyttömaksut

Kaupungininsinööri Ismo Heikkinen Rakentamisen ja kunnossapidon tukipalvelut

Yleistä kaupunkipyöräjärjestelmästä

Kuopion kaupunki on hankkinut Pohjoismaiden ensimmäisen sähköavusteisen ja asemattoman kaupunkipyöräjärjestelmän. Järjestelmän käyttöönotto on keväällä 2019. Järjestelmä on hankittu palveluhankintana, johon sisältyy kaupunkipyörät, siihen liittyvä taustajärjestelmä ja pyörien käytön mahdollistava sovellus. Palvelun tuottaa Kuopion kaupungille Homeport s.r.o. Kaupunkipyörien hankinta maksaa Kuopion kaupungille 270 000 €. Tämän lisäksi palveluun kuuluu vuosittainen palvelumaksu. Hankinta saa merkittävästi EU-tukea. Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmässä on 150 sähköavusteista kaupunkipyörää. Kaupunkipyöräjärjestelmä palvelee lyhyitä matkoja ja pidempi-aikaiseen käyttöön se ei sovellu. Pidempi aikaiseen käyttöön ja esimerkiksi pyöräretkiä varten soveliain on edelleen oma polkupyörä tai vuokrattava polkupyörä. Kaupunkipyörät ovat Homeport s.r.o.:n omaisuutta.

Järjestelmän toimivuus edellyttää myös operointipalvelujen hankintaa. Operoijan tehtävänä on pyörien tasapainotus, akkujen vaihto, pienet huoltotyöt ja asiakastuki. Operointipalvelu hankitaan erillisenä palveluna.

Kaupunkipyöräjärjestelmän tarkoituksena on mm. tarjota kestävän liikkumisen vaihtoehto lyhyillä kaupunkimatkoilla ja toimia joukkoliikennettä tukevana liikkumismuotona ja lisätä kiinnostusta pyöräilyä ja autotonta kaupunkiliikkomista kohtaan. Kaupunkipyöräjärjestelmään kuuluvat pyörät on tarkoitettu ensisijaisesti lyhyiden matkojen tekemiseen kahden eri kohteen välillä niin, että tehdyn matkan jälkeen pyörä on heti muiden liikkujien käytettävissä. Pyöriä on mahdollista käyttää kuten turistikäyttöön vuokrattavia pyöriä, mutta pyörien käyttöönotto tapahtuu automatisoidusti ja käytön hinnoittelumalleilla rajoitetaan pyörien varaamista pitkäaikaiseen käyttöön. Menettelyllä halutaan varmistaa pyörien helppo saatavuus ja korkea käyttöaste. Kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöastetta mitataan periaatteella matkaa / pyörä / päivä. Kuopion kaupunkipyörät ovat käytettävissä vuosittain 1.5. – 31.10. (+/- 15 pv) kestävän pyöräilykauden ajan.

Koska järjestelmä on Pohjoismaiden ensimmäinen sähköavusteinen ja asematon kaupunkipyöräjärjestelmä, ei käyttökokemuksia vastaavista järjestelmistä ole saatavissa. Käyttöalueen, käyttöehtojen ja käyttömaksujen osalta ensimmäisen pyöräilykauden aikana tulee kerätä asiakaspalautetta ja muutokset näihin tulee tehdä mahdollisimman joustavasti.

Vaikka kaupunkipyöräjärjestelmä ei vaadi asemalle palautusta, on Kuopion kaupunki osoittanut ensivaiheen käyttöönottoon 10 kpl kaupunkipyöräasemia. Tämä helpottaa kaupunkipyörien löytämistä ja lisää kaupunkipyöräjärjestelmän näkyvyyttä kaupunkikuvassa. Asemat ovat osoitettu kartassa, joka on liitteenä 1.

12.12.2018

Järjestelmään on mahdollista lisätä myös väliaikaisia virtuaaliasemia. Näitä voidaan hyödyntää esimerkiksi tapahtumien aikana.

Kaupunkipyörien käyttö Kaupunkipyörän käyttöönotto tapahtuu matkapuhelimeen ladattavalla sovelluksella ja rekisteröitymisen yhteydessä käyttäjä sitoutuu käyttöehtoihin sekä lisää maksukortin tiedot. Käyttäjän on mahdollista lisätä omaan käyttäjätiliin myös yhden lähiluettavan kortin tiedot, joka nopeuttaa pyörän käyttöönottoa jatkossa. Sovelluksella käyttäjä ostaa käyttöoikeutta päiväksi, viikoksi, kuukaudeksi tai koko pyöräilykaudelle. Vapaiden kaupunkipyörien sijainnit näkyvät käyttäjälle sovelluksessa olevassa kartassa. Lunastettuaan haluamansa käyttöoikeusajan, käyttäjällä on mahdollisuus valitulla ajalla käyttää rajattomasti kaupunkipyörää 30 minuutin käyttöjaksoja. Jos tämä 30 minuutin käyttöaika ylittyy, peritään käyttäjältä lisämaksu. Mikäli käyttäjä haluaa palauttaa pyörän aseman ulkopuolelle, se on lisämaksua vastaan mahdollista. Kaupunkipyörän voi lyhyeksi aikaa myös asettaa tauolle. Tauon pituus on enintään 30 minuuttia ja tämän jälkeen järjestelmä vapauttaa pyörän taas vapaasti käyttöön. Tauon aikana 30 minuutin käyttöaika ei pysähdy. Kaupunkipyörä tulee asianmukaisesti järjestelmässä palauttaa, jotta käyttäjän vastuu pyörän osalta päättyy.

Käyttöalue Kaupunkipyörien ensivaiheen toiminta-alue on viisaan liikkumisen hankkeessa linjattu Kuopion keskusta - Kuopion Portti - Savilahti -alueelle. Järjestelmän kannalta olisi yksinkertaisinta, jos pystyttäisiin määrittelemään kaupunkipyörien käytölle toimintasäde. Huomioiden kaupunkirakenne tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Ensivaiheessa kaupunkipyöräjärjestelmälle esitetään liitteen 1 mukaista käyttöaluetta. Käyttöaluerajauksella halutaan varmistaa pyörien saatavuus, korkea käyttöaste ja rajata operointipalvelun kustannuksia. Käyttöalueen sisällä on palautuskieltoalueita. Nämä alueet ovat sellaisia, joihin kaupunkipyörää ei voi järjestelmässä asianmukaisesti palauttaa. Alueina mm. tori, Iso hautausmaa ja keskusta-alueen historialliset puistot ovat sellaisia, joihin kaupunkipyörien palauttaminen ei ole soveliasta. Kaupunkipyörää ei voi palauttaa käyttöalueen ulkopuolelle.

Perustelut hinnoittelulle ja kaupunkipyörätuotteet

Käyttömaksujen hinnoittelussa, on vertailtu Helsingin ja Turun kaupunkipyörien käyttömaksuja. Hinnoittelussa on myös huomioitu joukkoliikenteen kausilipun ja vuorokausilipun hinnat. Hinnoittelulla halutaan kannustaa kaupunkipyörien käyttöön. Arvio käyttömaksuista saatavista tuloista on 40 000 – 50 000 euroa pyöräilykaudelta, mikäli kaupunkipyörien käyttö on 2 matkaa / pyörä / päivä.

Kausimaksulla käyttäjä on oikeutettu käyttämään kaupunkipyörää koko pyöräilykauden 1.5. - 31.10. Esitetty maksu on hieman korkeampi kuin Helsingissä ja Turussa, mutta se on perusteltavissa Kuopion seudun joukkoliikenteen kausilipun hinnalla. Joukkoliikenteen 30 päivän kausilipun hinta on Kuopiossa 53 euroa.

Kuukausimaksulla käyttäjä voi käyttää kaupunkipyörää 30 päivän ajan. Kuukausimaksun oletetaan olevan suosittu kesken pyöräilykauden paikkakunnalle muuttavien keskuudessa, esimerkiksi opiskelijat. Kuukausi voi olla hyvä vaihtoehto myös vapaa-ajan asukkaille.

Viikkomaksu palvelee turisteja ja työmatkalaisia, jotka ovat Kuopiossa useamman päivän.

Päivämaksu mahdollistaa kaupunkipyörien käytön 24 tunnin ajan. Päivämaksulla kannustetaan kokeilemaan kaupunkipyörien käyttöä sekä se palvelee erityisesti turisteja ja liikematkaajia.

Kaupunkipyörien pisimmäksi yhtäjaksoisesti sallituksi käyttöajaksi esitetään 3 tuntia. Pisimmän sallitun käyttöajan ylittävästä käytöstä peritään 100 euron sakkomaksu. Kaupunkipyörätuotteet on esitetty tarkemmin liitteessä 2.

Käyttömaksut

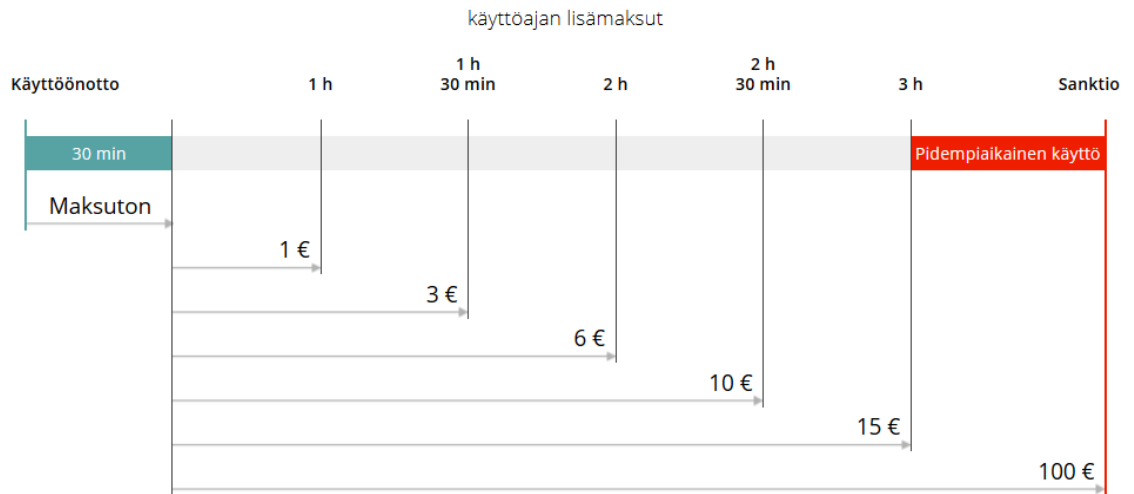
Kaupunkirakennelautakunnalle esitetään hyväksyttäväksi kaupunkipyöräjärjestelmän käyttömaksut alla olevan taulukon mukaisesti. Hinnat pitävät sisälleen arvonlisäveroa 24 %. Käyttömaksut on esitetty joukkoliikennelautakunnalle ja viisaan liikkumisen hankkeen ohjausryhmässä.

Kaupunkipyörien käyttömaksut	Kuopio	HSL	Turku	Vilkku	
	€	€	€	€, alv 10%	
Kausi	50	30	40	53	30pvä
Kuukausi	20	-	-		
Viikko	10	10	10		
Päivä	5	5	5	8	vrk-lippu
Palautus pyöräaseman ulkopuolelle, käyttöal. sisällä	1				
Tauko	1				
Enimmäisajan ylitys, 3 h	100	80	80		

Lisäajan hinnoittelu

Lunastettuaan kaupunkipyörän käyttöoikeuden haluamalleen ajalle (kausi, kuukausi tai päivä), käyttäjä saa rajattoman oikeuden kaupunkipyörän käyttöön aina 30 minuutin mittaisille käyttöjaksoille. Mikäli käyttäjä ylittää tämän 30 minuutin käyttöjakson, esitetään häneltä perittäväksi seuraavan taulukon mukainen lisämaksu:

Kaupunkipyörän yhtäjaksoinen käyttöaika	Lisämaksun kokonaishinta
30 min	ei lisämaksua
60 min	1 euro (alv 24 %)
90 min	3 euroa (alv 24 %)
120 min	5 euroa (alv 24 %)
150 min	7 euroa (alv 24 %)
180 min	10 euroa (alv 24 %)
> 180 min	100 euroa (alv 24 %)

Vaikutusten arviointi

Kaupunkipyöräjärjestelmä tukee Kuopion kaupungin strategiaa. Strategian menestystekijöiksi on linjattu mm. aktiivinen arki, viisas liikkuminen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö. Kaupunkipyöräjärjestelmä täydentää myös joukkoliikennettä keskustan läheisyydessä ja parantaa ensivaiheessa Savilahden alueen saavutettavuutta. Kaupunkipyöräjärjestelmä on yritys- ja ympäristövaikutuksiltaan positiivinen. Lapsivaikutuksiltaan järjestelmä ja hinnoittelu on neutraali.

Esitys

Esitän, että kaupunkirakennelautakunta hyväksyy edellä esitetyn kaupunkipyöräjärjestelmän toiminta-alueen, käyttömaksut ja lisäajan hinnoittelun. Kaupunkipyöräjärjestelmän toiminta-alueeseen voidaan perustelusta syystä tehdä muutoksia kaupungininsinöörin päätöksellä.

Kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöehdot tullaan esittämään kaupunkirakennelautakunnan hyväksyttäväksi kevään 2019 aikana.

Kevään aikana tullaan myös tarkemmin tiedottamaan järjestelmästä. Myös järjestelmän markkinointisuunnitelma on työn alla ja varsinainen markkinointi aloitetaan ennen pyöräilykauden alkua.

Liitteet

- 1 9825/2018 Liite 1 Kaupunkipyöräasemat ja käyttöalue
- 2 9825/2018 Liite 2 Kaupunkipyörätuotteet kaudelle 2019

Valmistelija

Hanna Väättäinen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5318

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Kyllönen

Lautakunta hyväksyy kaupungininsinöörin esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

